

KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISH

SHokirova Intizor Shuxratovna

Oriental universiteti Samarqand kampusi,
Iqtisodiyot ta’lim yo’nalishi 1-bosqich talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20392986>

Annotatsiya: Ushbu maqolada kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishning iqtisodiy ahamiyati, mamlakat iqtisodiyotidagi o’rni hamda aholi bandligini ta’minlashdagi roli tahlil qilinadi. Shuningdek, tadbirkorlik faoliyatini qo’llab-quvvatlash mexanizmlari, investitsion muhitni yaxshilash va innovatsion yondashuvlarni joriy etish masalalari yoritilgan. Kichik biznes subyektlarini rivojlantirish orqali iqtisodiy barqarorlikni ta’minlash va raqobatbardosh iqtisodiyotni shakllantirishning ustuvor yo’nalishlari ko’rib chiqiladi.

Kalit so’zlar: kichik biznes, xususiy tadbirkorlik, iqtisodiy rivojlanish, bandlik, innovatsiya, investitsiya, bozor iqtisodiyoti, tadbirkorlik faoliyati, iqtisodiy barqarorlik, raqobatbardoshlik.

Abstract: This article analyzes the economic importance of the development of small business and private entrepreneurship, its place in the country’s economy and its role in ensuring employment. It also covers the issues of supporting entrepreneurial activity, improving the investment climate and introducing innovative approaches. The priority areas of ensuring economic stability and forming a competitive economy through the development of small businesses are considered.

Keywords: small business, private entrepreneurship, economic development, employment, innovation, investment, market economy, entrepreneurial activity, economic stability, competitiveness.

Аннотация: В данной статье анализируется экономическое значение развития малого бизнеса и частного предпринимательства, его место в экономике страны и роль в обеспечении занятости. Также рассматриваются вопросы поддержки предпринимательской деятельности, улучшения инвестиционного климата и внедрения инновационных подходов. Рассматриваются приоритетные направления обеспечения экономической стабильности и формирования конкурентоспособной экономики посредством развития малого бизнеса.

Ключевые слова: малый бизнес, частное предпринимательство, экономическое развитие, занятость, инновации, инвестиции, рыночная экономика, предпринимательская деятельность, экономическая стабильность, конкурентоспособность.

Bugungi kunda kichik biznes va xususiy tadbirkorlik iqtisodiyotni rivojlantirishning muhim omillaridan biri hisoblanadi. Jahon tajribasi shuni ko’rsatadiki, mazkur soha iqtisodiy o’sishni ta’minlash, yangi ish o’rinlarini yaratish, aholining daromadlarini oshirish hamda bozor iqtisodiyotini rivojlantirishda katta ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, rivojlanayotgan davlatlarda kichik biznes subyektlarini qo’llab-quvvatlash orqali iqtisodiy barqarorlikka erishish va ijtimoiy muammolarni kamaytirish mumkin. O’zbekistonda ham mustaqillik yillaridan boshlab kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish davlat siyosatining ustuvor yo’nalishlaridan biri sifatida qaralmoqda. So’nggi yillarda tadbirkorlik faoliyatini qo’llab-quvvatlash, qulay biznes muhitini yaratish, soliq tizimini soddalashtirish hamda investitsiyalarni jalb qilish bo’yicha keng ko’lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Bu esa iqtisodiyotning turli tarmoqlarida kichik

biznesning ulushi ortib borishiga xizmat qilmoqda. Mazkur maqolada kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning iqtisodiy rivojlanishdagi o‘rni, uni qo‘llab-quvvatlash mexanizmlari hamda sohani yanada rivojlantirish istiqbollari tahlil qilinadi.

Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik har qanday davlat iqtisodiyotining muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Ushbu soha iqtisodiyotni modernizatsiya qilish, ishlab chiqarishni kengaytirish, xizmat ko‘rsatish sifatini oshirish hamda aholining bandligini ta‘minlashda katta ahamiyatga ega. Ayniqsa, bozor iqtisodiyoti sharoitida kichik biznes subyektlari iqtisodiyotning moslashuvchan va tez rivojlanadigan sektori sifatida namoyon bo‘ladi. Ular kam xarajat bilan faoliyat yuritishi, bozor talabiga tez moslasha olishi va yangi ish o‘rinlari yaratish imkoniyatiga ega ekanligi bilan ajralib turadi. Kichik biznesning rivojlanishi mamlakatda raqobat muhitining shakllanishiga ham xizmat qiladi. Raqobat esa mahsulot va xizmatlar sifatining oshishiga, narxlarning barqarorlashishiga hamda iste‘molchilar manfaatlarining himoya qilinishiga olib keladi. Shu sababli ko‘plab rivojlangan davlatlarda kichik biznesni qo‘llab-quvvatlash davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. Masalan, rivojlangan davlatlarda yalpi ichki mahsulotning katta qismi aynan kichik biznes va xususiy tadbirkorlik hissasiga to‘g‘ri keladi. Bu esa mazkur sohaning iqtisodiy taraqqiyotdagi o‘rnini yaqqol ko‘rsatadi. O‘zbekistonda ham kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish bo‘yicha keng ko‘lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Xususan, tadbirkorlar uchun soliq imtiyozlari berilishi, kredit olish imkoniyatlarining kengaytirilishi, biznesni ro‘yxatdan o‘tkazish tartibining soddalashtirilishi hamda investorlar uchun qulay muhit yaratilishi ushbu soha rivojiga ijobiy ta‘sir ko‘rsatmoqda. Shu bilan birga, davlat tomonidan yosh tadbirkorlarni qo‘llab-quvvatlash, xotin-qizlar tadbirkorligini rivojlantirish va oilaviy biznesni rag‘batlantirishga alohida e‘tibor qaratilmoqda.

Kichik biznesning yana bir muhim jihati — bu aholi bandligini ta‘minlashdagi o‘rnidir. Yirik korxonalariga nisbatan kichik biznes subyektlari ko‘proq ishchi kuchini jalb qiladi. Natijada ishsizlik darajasi kamayadi, aholining daromadi ortadi va turmush darajasi yaxshilanadi. Ayniqsa, qishloq joylarda kichik tadbirkorlikni rivojlantirish orqali aholini doimiy ish bilan ta‘minlash va kambag‘allikni qisqartirish imkoniyati kengayadi. Hozirgi globallashtirish sharoitida innovatsion texnologiyalarni tadbirkorlik faoliyatiga joriy etish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish biznes samaradorligini oshiradi, mahsulot tannarxini kamaytiradi va xalqaro bozorlarga chiqish imkoniyatini yaratadi. Elektron tijorat, raqamli marketing va onlayn xizmatlarning rivojlanishi kichik biznes subyektlari uchun yangi imkoniyatlarni ochib bermoqda. Shu bois tadbirkorlarning raqamli ko‘nikmalarini oshirish va innovatsion faoliyatni qo‘llab-quvvatlash bugungi kunning dolzarb vazifalaridan biridir. Bundan tashqari, kichik biznes va xususiy tadbirkorlik investitsiyalarni jalb qilishda ham muhim o‘rin tutadi. Ichki va tashqi investitsiyalar hisobiga yangi ishlab chiqarish korxonalari tashkil etiladi, zamonaviy texnologiyalar joriy qilinadi va eksport salohiyati oshadi. Eksport hajmining ortishi esa mamlakatning xalqaro iqtisodiy aloqalarini mustahkamlashga xizmat qiladi. Shu bilan birga, kichik biznes faoliyatida ayrim muammolar ham mavjud. Jumladan, moliyaviy resurslarning yetishmasligi, ayrim hududlarda infratuzilmaning rivojlanmaganligi, malakali kadrlar tanqisligi va bozor raqobatining kuchayishi tadbirkorlik faoliyatiga salbiy ta‘sir ko‘rsatishi mumkin. Mazkur muammolarni hal etish uchun tadbirkorlik subyektlariga zamonaviy bilim va ko‘nikmalar berish, kredit va subsidiyalar hajmini kengaytirish hamda biznes infratuzilmasini yanada rivojlantirish zarur. Umuman olganda, kichik biznes va xususiy tadbirkorlik iqtisodiyotni rivojlantirishning muhim omili hisoblanadi. Ushbu sohani har tomonlama qo‘llab-quvvatlash orqali iqtisodiy

barqarorlikni ta'minlash, yangi ish o'rinlarini yaratish, aholi farovonligini oshirish hamda mamlakatning raqobatbardoshligini kuchaytirish mumkin.

Xulosa qilib aytganda, kichik biznes va xususiy tadbirkorlik mamlakat iqtisodiyotining barqaror rivojlanishini ta'minlovchi muhim omillardan biridir. Ushbu soha yangi ish o'rinlarini yaratish, aholi daromadlarini oshirish, raqobat muhitini shakllantirish hamda bozor iqtisodiyotini rivojlantirishda muhim o'rin egallaydi. Ayniqsa, kichik biznesning moslashuvchanligi va innovatsion yondashuvlarga tez moslasha olishi iqtisodiy taraqqiyotning muhim omili hisoblanadi. O'zbekistonda tadbirkorlik faoliyatini qo'llab-quvvatlash borasida amalga oshirilayotgan islohotlar kichik biznes rivojiga keng imkoniyatlar yaratmoqda. Soliq imtiyozlari, moliyaviy yordamlar, kredit tizimining takomillashuvi va biznes yuritish uchun qulay muhit yaratilishi ushbu sohaning yanada rivojlanishiga xizmat qilmoqda. Shu bilan birga, tadbirkorlik faoliyatida uchrayotgan muammolarni bartaraf etish, zamonaviy texnologiyalarni keng joriy qilish hamda malakali kadrlarni tayyorlash dolzarb vazifalardan biri bo'lib qolmoqda. Kelgusida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni yanada rivojlantirish orqali iqtisodiy barqarorlikni mustahkamlash, eksport salohiyatini oshirish, kambag'allikni qisqartirish va aholining turmush darajasini yaxshilash mumkin. Shu sababli ushbu sohani har tomonlama qo'llab-quvvatlash va rivojlantirish davlat iqtisodiy siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri bo'lib qoladi.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti farmon va qarorlari to'plami. – Toshkent: O'zbekiston, 2024.
2. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. – Toshkent: “O'zbekiston” nashriyoti, 2021.
3. Abdullayev Yo. Iqtisodiyot nazariyasi. – Toshkent: “IQTISOD-MOLIYA”, 2020.
4. Qosimova M.S., Ergashev B.B. Kichik biznes va tadbirkorlik asoslari. – Toshkent: “Fan va texnologiya”, 2021.
5. Vahobov A.V., Xajibakiyev Sh.X. Bozor iqtisodiyoti nazariyasi va amaliyoti. – Toshkent: “Iqtisodiyot”, 2019.